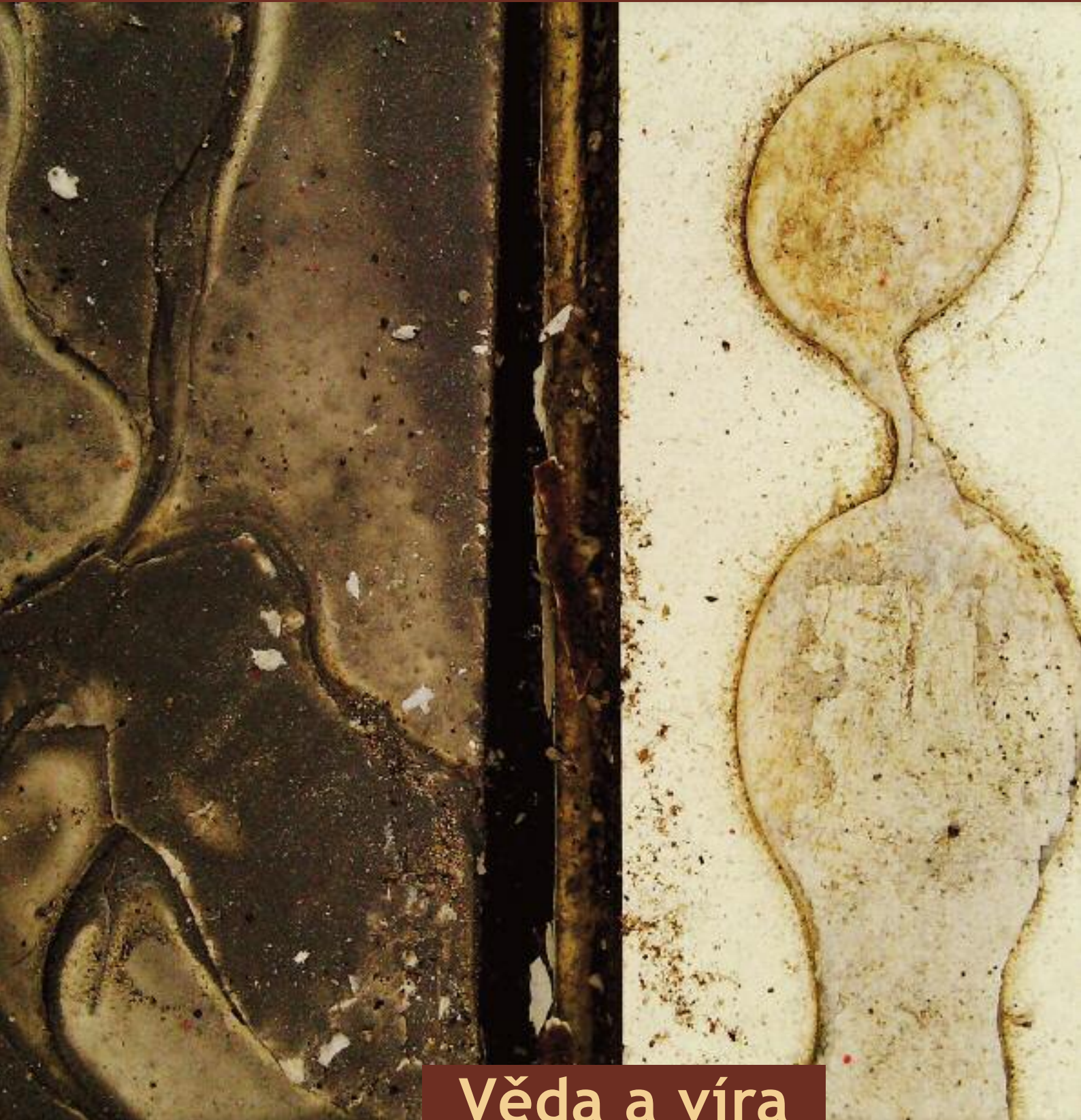


Ročník: 98 | číslo: 6 | 11. února 2018 | Cena: 10 Kč



Český zápas

Týdeník Církve československé husitské



Věda a víra

EDITORIAL

Při přemýšlení nad tématem tohoto čísla se mi vybavil příběh z knihy Genesis, kdy Hospodin dává člověku k obývání zahradu Eden, kde se nachází také strom poznání dobrého a zlého. Tradiční interpretace porušení Božího zákazu požit ovoce z tohoto stromu hovoří o prvním lidském hříchu, o touze rovnat se Bohu. Podíváme-li se však na alegorický příběh z jiného úhlu, nabízí se odpověď, že teprve člověk, nasycený plody stromu poznání, obdařený rozumem, může plně realizovat své poslání v tomto světě. Sice vyhnáný z komfortu a bezpečí ráje, z oněch známé písně „nablýskaných plesů“, může však odha lovat krásu a dokonalost Bohem stvořeného světa, nejrozmanitějšími vazbami a vztahy propojeného celku, v němž má vše své nezaměnitelné místo včetně náhody. Odhalovat i využívat ve svůj prospěch - nicméně s láskou a nadmíru zodpovědně, aby se nemusel jednou rozloučit nejen s rájem, ale vůbec se svou existencí na tomto světě.

A přesně v tomto duchu se mi jeví i vztah vědy a víry. Netřeba uvádět v soulad znesvářené systémy, jak tomu bylo v minulosti, netřeba ani hledat podpůrné argumenty pro jejich soulad. Jak uvedl R. A. Millikan (1868-1953) - fyzik, nositel Nobelovy ceny, „Lidé, kteří vědí málo z vědy, a lidé, kteří vědí málo z náboženství, se mohou mezi sebou hádat, a přítomní si mohou myslet, že se to hádá věda s vírou, ale ve skutečnosti se tu srazily jen dva druhy nevědomosti.“

Onen soulad zde je a vždy byl a domnívám se, že žijeme v době, která nám dává jedinečné možnosti jej vnímat. Snad k tomu přispějí i následující řádky.

KB

Týdeník Církve československé husitské
Jydává: Ústřední rada Církve československé husitské, Wuchterlova 5, 160 00 Praha 6
Vedoucí redaktorka: ThDr. Klára Břeňová,
redaktoři: PhDr. Václav Drašnar,
Mgr. Ervín Kukuczka, Milan Udržal, grafik
Šéfredaktorka Cesty: Mgr. Jana Krajčířiková.
Tel. redakce: 220 398 107;
e-mail: cesky.zapas@ccsh.cz
Tisk: Grafotechna plus, s.r.o.
Distribuce: A.L.L. production s. r. o.,
F. V. Veselého 15, 190 00 Praha 9

Redakce si vyhrazuje právo na úpravy a krácení příspěvků.

Předplatné a reklamace:

Mgr. Jitka Wendlíková, tel.: 220 398 117,
e-mail: prodejna.blahoslav@ccsh.cz

ZE ŽIVOTA CÍRKVE

Ježíš, ne Caesar

V předvečer nedávných voleb prezidenta ČR se v ústředí naší církve v Praze Dejvicích konala první z cyklu přednášek ke stému výročí republiky, jejímž tématem nemohlo být nic jiného než osobnost našeho prezidenta zakladatele T. G. Masaryka.

Přednášející prof. Zdeněk Kučera, jehož otec se osobně podílel na událostech, které vyvrcholily vznikem našeho státu, vyzdvihl Masaryka jako ideál, se kterým je třeba se znovu a znovu konfrontovat. Zhodnotil rovněž jeho specifické vnímání v naší církvi. Prostředí, kde se stal častým předmětem úvah a tím, kdo jeho formaci hluboce ovlivnil: v neposlední řadě díky promyšlení důsledků moderního způsobu života 19. století, s důsledky ostré kritiky náboženství. „Alois Spisar nazýval Masaryka Janem Křtitelem Církve československé. Je to neobyčejně výstižné. Protože analýza Masarykova a vstup jeho republiky do dějin vytvořily dějinné předpoklady vzniku naší církve. Bez toho, že se otevřela nové republice možnost svobody svědomí, že moderní republika stála ve vztahu k církvi na zásadě svobodná církev ve svobodném státě, by nikdy CCŠH vzniknout nemohla...“

Prof. Kučera připomněl roli Ameriky v těchto předpokladech svobody a vůbec

obecný filosofický, sociální a historický kontext doby. Rovněž pak zklamání z propojení církve s dynastickým myšlením habsburským, které u Masaryka i našich otců vedlo k vytváření nového modelu. Masaryk to vyjádřil heslem *Ježíš, ne Caesar*: „*Absolutismus a césaropapismus bude překonán vyšší mravností a vyšším náboženstvím. Řídícím principem bude důsledně svoboda... V lásce k Bohu a bližnímu viděl Ježíš všechny zákon a všechny proroky, podstatu náboženství a mravnosti... Duchovní absolutismus dělicí se se státem o světské panování byl zlý. Byl to duch římského imperialismu... Náboženství diktované státem nemůže uspokojit moderního člověka.*“ (Světová revoluce)

Pro otce naší církve se pak východiskem stala náboženská reforma, jejíž jádro je v pojmovém určení, jmenovitě myšlenka Duchu Kristova, jenž prostupuje vše.

Děkujeme bratru profesorovi za excelentní výklad a připomenutí osobnosti, která zůstává vzorem toho, jaký by prezident měl být, jak by měl vést svůj národ: který je sice počtem a obývaným územím v rámci EU téměř nepatrný, ale který se může pyšnit mnoha vzácnými předky včetně těch husitských, a který měl své státoprávní vyjádření již v království českém a markrabství moravském. Tak, jak ho Masaryk představil světové veřejnosti v Ženevě ve vystoupení r. 1915, když usiloval o obnovení národní samostatnosti. **red**

Povolební úvaha

Mohli jsme se jako občané zúčastnit přímých prezidentských voleb. Přicházeli jsme do volebních místností na nejrůznějších místech: do velkých budov v našich městech i do menších místností na vesnicích. V takové chvíli jsme si mohli uvědomit, že patříme k určitému národu, společnosti a státu, jehož symbolem je státní vlajka, umístěná v prostoru volební místnosti.

V celé předvolební kampani na prezidentský úřad se ukázal klíčový význam řeči a slova, důležitost schopnosti vést debatu a přesvědčit v rozhovoru o svých kvalitách a správných postojích a jednání. Politika je svým způsobem rétorikou a obor rétoriky se zrodil ve starověku právě také v politickém prostředí. Nestačí však jen zapůsobit převahou svých slov a na vše hned a pohotově odpovědět, ale je důležité ověření pravdivosti jednotlivých tvrzení a výroků. Hodnota slova a řeči je v jejich pravdivosti.

Asi málokdo má možnost znát a setkat se osobně s kandidáty do funkce prezidenta, anebo jsou to jen kratší příležitostná setkání s občany. Jsme proto odkázáni na sdělovací prostředky, na to, co nám o nich řeknou a napíší druzí. Proto v posledu je rozhodování v přímé volbě motivováno naší důvěrou a vírou. V letošní prezidentské volbě se objevilo několik zajímavých kandidátů, nakonec byl výběr ze dvou: našeho stávajícího prezidenta - zkušeného politika ing. Miloše Zemana, a člověka vědy - prof. Jiřího Drahoše. Ačkoliv téměř polovina volících občanů měla jiný názor, ve svobodné přímé volbě potvrdil svou funkci i pro další období současný prezident.

V čase 100. výročí našeho novodobého státu si přejeme, aby působení těch, kterým je svěřována důvěra lidí, napomáhalo k překlenutí prohlubujících se názorových rozdílů a k prospěchu celé naší společnosti. Aby svůj úřad nesli s pokorou, respektem k názoru druhých a k jejich důstojnosti, a takto užívali i svá slova. Přejeme-li si určité morální hodnoty zřetelně vidět na těch, kteří nás zastupují a reprezentují, pak je především my sami vnášíme do našich vztahů.

Tomáš Butta, patriarcha

NAD PÍSMEM

Premena

„O šesť dní vzal Ježiš so sebou Petra, Jakuba a Jána a vyviedol ich do ústrania na vysoký vrch. Tam sa pred nimi premenil. Rúcho mu tak zbelelo, že by ho nijaký bielič na svete nevedel tak vybieliť. A zjavil sa im Eliáš s Mojžišom a rozprávali sa s Ježišom. Vtedy Peter povedal Ježišovi: Učiteľ, dobre je, že sme tu! Postavme tri stany — jeden tebe, jeden Mojžišovi a jeden Eliášovi. Ani nevedel, čo povedať, lebo sa preľakli. Tu sa utvoril oblak, zatienil ich a z oblaku zaznel hlas: Toto je môj milovaný Syn! Jeho počúvajte! Keď sa spamätali a rozhládli okolo seba, nevideli už nikoho, len Ježiša. Keď zostupovali z vrchu, prikázal im, aby nikomu nerozprávali, čo videli, kým Syn človeka nevstane z mŕtvych.“
Mk 9,2-9

V tieto dni často zaznievalo okolo mňa slovo „premena“, a to buď že som počula svedectvo známej, ktorá zažila vnútornú premenu, či objavila som odkaz na názov filmu s týmto pojmom alebo u seba samotnej vnímam vlastnú vnútornú a aj vonkajšiu premenu. Tú vonkajšiu vnímam hlavne, keď sa pozriem do zrkadla a vidím v ňom premenu svojej tváre aj tela. Keď tak nad významom slova premena premýšľam, tak si uvedomujem, že aj v priebehu jedného dňa sa premieňam. Ráno môžem byť smutná, v poludnie radostná či natešená a večer zase unavená. Každý tento emočný stav sa odráža v tvári. V nej často vidieť všetky emócie, ktoré sa menia podľa situácie, udalostí či okolnosťami. A každá tá premena príde nečakane...

A o premene je aj dnešný príbeh z evanjelia. V ňom štyria muži kráčajú po ceste a smerujú na vysokú horu. Jeden je majster a ostatní sú jeho učeníci, ale zároveň aj veľmi dobrí priatelia. Ježiš im chce venovať a vyjaviť svoje tajomstvo, lebo vie, že na Petra, Jána a Jakuba sa môže spoľahnúť. Dôveruje im. Títo traja chlapi sú mu srdci najbližší. Miesto, kam smerujú, je vysoko – miesto, kde sa často biblické postavy stretávajú s Bohom. Je to aj miesto, kde budú sami. Nikto ich tu nebude rušiť. Keď tam prídu, tak sa naraz Ježiš premení. Je zrazu iný. Má iné oblečenie. Má biele rúcho, ktoré by nevybielil nijaký bielič na zemi. Ježiš im ukazuje, kým naozaj je. Potvrďuje im to, čo v srdci vedia. Na malú chvíľu je to aj ich očiam viditeľné. Premena nastane úplne nečakane. A to nie je všetko. Zrazu sú tam aj dve významné osobnosti izraelského národa – Mojžiš a Eliáš. Ako vieme, jeden predstavuje Zákon a druhý Prorokov.

Keď to učeníci všetko uvidia, zľaknú sa. V tom úľaku by dokonca Peter staval pre nich stany, lebo nevie, čo by povedal. Ale miesto stanov príde mrak – premena sa zastreje a ozve sa hlas: „Toto je môj milovaný Syn: Jeho poslúchajte.“ Po týchto nádherných slovách lásky Otca o Synovi a aj múdrom doporčeníu pre učeníkov zázrak premeny končí. Už tam znovu pred nimi stojí Ježiš tak, ako ho poznajú v bežnom obyčajnom živote. Ježiš im daroval krásny okamih, keď mohli vidieť jeho pravú tvár a identitu. Bola to len chvíľa, ale bola asi nádherná a tiež prinášala zo sebou strach z neznáma.

V textu Biblie čítame len akosi o vonkajšej premene Ježiša. Má

POSLEDNÍ NEDĚLE PO ZJEVENÍ

Dej mi poznať svoje cesty, Hospodine, uč mě chodit po tvých stezkách. Ved' mě cestou své pravdy a vyučuj mě, vždyť jsi Bůh, má spása.
ŽALM 25,4-5

První čtení: 2. Královská 2,1-12

Tužby pro dobu po Zjevení:

2. Abychom Pána Ježíše slovy vyznávali i životem následovali, modleme se k Hospodinu.
3. Abychom Božímú slovu pozorně naslouchali a ve skutek je uváděli, modleme se k Hospodinu.

Modlitba před čtením ze sv. Písem:

Panovníku Hospodine, světlo tvé pravdy zazářilo do našich srdcí. Proměň nás skrze svého Syna, abychom evangeliem proměňovali svět! Osviť nás, Bože, svým svatým Duchem, ať slyšíme slova Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Druhé čtení: 2. Korintským 4,2-6

Evangelium: Marek 9,2-9

Verš k obětování: Žalm 27,1

Verš k požehnání: Marek 9,7

Modlitba k požehnání:

Panovníku Hospodine, děkujeme ti, žes nás pohostil u svého stolu. Osvobod' nás od duchovní pýchy a daruj nám vytrvalou důvěru ve tvé milosrdenství! Prosíme o to ve jménu Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Vhodné písně: 46, 47, 49, 101, 116, 197

na sebe zrazu biele rúcho. Aj z vlastnej skúsenosti vieme, že typ oblečenia, ktoré si na seba vezmeme, tiež premieňa náš vzhlad. Som iná, keď sa oblečiem športovo, alebo si vezmem zásteru a metlu do ruky, či oblečiem si spoločenské šaty. To, že išlo o viac než o vonkajšiu premenu, sa dozvedáme z toho, že sa tam objavila Mojžiš a Eliáš. Priestor hory sa premieňa na odlesk priestoru nebies, čas pozemský sa pretne s časom nebeským a prichádza viditeľné znamenie budúcnosti v kráľovstve, kde kráľom je Ježiš. O tom, čo zažili naši traja učeníci, však nesmejú zatiaľ zdieľať s druhými a to do chvíle „...kým Syn človeka nevstane z mŕtvych.“ Asi preto, že keby o tom hovorili pred vzkriesením, tak by im nikto v tom, čo by povedali, neveril, alebo by si o nich mysleli, že sa pomiatli. Zažiť premenu Majstra bol silný vnútorný zážitok, ktorý prinášal podľa mňa učeníkom nádej a posilnenie do života. Niečo podobné môžeme zažívať, keď Krista poznáme ako svojho Pána a Spasiteľa. Naše vnútro sa nečakane premení a vytvorí sa osobný vzťah s Bohom. Už to nebude neosobný Ježiš, o ktorom píše Biblia. Už to nebude len historická postava či duchovný učiteľ. Stane sa pre nás osobne tým, kým je – Mesiášom, Pánom, Spasiteľom, Priateľom... Amen.

Henrieta Zejdová

Drahý Bože, kiež premena nášho Pána nie je len pred tromi učeníkmi, ale často aj v našom srdci. Kiež neznámy Ježiš sa premení na osobného Pána a Spasiteľa nášho života. Amen.

Naplnit současné snažení mravní a poznání vědecké Duchem Kristovým

Pojem VĚDA je etymologicky odvozený od indoevropského výrazu *vid* – vědění. Myslí se tím racionální a empirické vědění či poznání pravdy o „viditelném“ i „neviditelném“ světě, jeho uspořádání, působení a směřování.

„Věda jako celek je systematický způsob racionálního a empirického poznávání skutečnosti, zaměřený na spolehlivost výsledků a často i na možnosti aplikace a predikce (aplikované vědy). Předmětem vědeckého poznání mohou být abstraktní struktury a vztahy, objekty a procesy neživé i živé přírody nebo lidské společnosti, kultury a myšlení.“

(Definice vědy: Wikipedia)

Je správné a žádoucí, když jsou vědecké hypotézy vystavovány zpochybnění. Vědecké poznatky se stále vyvíjejí, každá vědecká teorie dojde proměny a ve své původní definici přestává platit.

Víra je poznání jiného druhu, rodí se ze slyšení či vidění, které přichází mimo uzavřené racionální a empirické vnímání skutečnosti. Podle novozákonního textu je charakteristika víry následující: „*Víra* (v Boha) znamená *spolehnout se na to, v co doufáme, a být si jisti tím, co nevidíme.*“ (Žd 11,1) Taková je charakteristika víry na sklonku helénistické doby v rámci rostoucího křesťanského prostředí. Zahrnuje pistis (praktickou víru), mystérium (tajemství víry) i gnósis (poznání víry). *Credo, quia absurdum est* (Věřím, ačkoliv je to nesoudné) napsal církevní otec Tertullian a přiznal tím jiný status věřícího křesťana, který vnímá pravidla víry jako přesahující běžné racionální postupy myšlení.

Reflektování a tázání se na obsah víry vede k osobnímu angažování a prohloubení víry v rámci církve. Teologie vnímala i vnímá vědecké poznání jako protivíci se víře a případně též reflexi víry (fundamentální teologie), nebo komplementární s vírou a její reflexi. Případně respektuje součinnost a zahrnutí vědeckého poznání v teologii. Rovněž učení ČČSH je založeno i na účtě k vědeckému poznání. Toto tvrzení bychom mohli považovat za jedinečný rozměr církevní nauky a je nanejvýš potřebné, aby církev toto učení nejen uchovávala, ale činně rozvíjela. Je to hřivna, kterou by měla Církev československá husitská odpovědně rozmnožovat teď, v této spo-

lečnosti. Je nanejvýš žádoucí, aby též pružně reagovala svou aktivitou a naukovými formulacemi na stavy vědeckých poznání. Být „in“ v tomto smyslu vůbec není pošetilé.

Teologie se však liší či přesahuje ve dvou oblastech:

1. Deus semper maior (Bůh je vždy větší)
2. Výsledky vědy jsou morálně neutrální, ale teologie vyzkoumané poznatky vědy nahlíží optikou Bohem komunikované (zjevené) morálky.



Bůh Soudce

a) V čem by teologie měla respektovat vědecké poznatky?

Dobrym příkladem je bádání v oblasti společenských věd z oblasti historie a archeologie starověkého Předního východu, respektive starověké Palestiny. Patří sem nemístné názory některých věřících a teologů, vycházejících z předpo-

kladu, že je jen otázkou času, než historické bádání a archeologické výzkumy potvrdí biblické informace o pohybu Izraelitů na Předním východě, jež jsou zapísané v Bibli. Není tomu tak, neboť shody mimobiblických písemných i nepísemných pramenů s biblickou informací jsou sice zajímavé, ale s biblickým textem se nějak nepropojují. I stejné datum odkazující na stejné místo poukazuje na jiný rozměr dějin. Bible tedy rozhodně není pojednáním o historii a archeologii starověku. Historik a archeolog popisuje a analyzuje nálezy, biblický pisatel mluví o jednání člověka či lidí před Boží tvář. Teologům ani věřícím křesťanům to však nemusí vadit a nepotřebují se vůči historickým a archeologickým závěrům vymezovat, ani je korigovat či doplňovat. Bible je souborem písemných pramenů, jež jako celek představují výpověď reflektované víry věřícího člověka, „putujícího Božího lidu“, a její zvěst má hodnotu sama o sobě, bez ohledu na to, co je v ní historicky nebo archeologicky doložitelného.

Přejdeme-li do oblasti přírodních věd, stejně zbytečný rozpor je shledáván v otázkách evoluce a kreacionismu. Úkolem vědeckého zkoumání není doložit ani vyvracet pojetí stvoření i zánik světa podle záznamů v Bibli. Vědci zkoumají jen dostupné informace, hypotézy jejich vzniku, procesů a zániku, ale o smyslu kosmu a bytí poznatelných tvorů z vědecké pozice nic říci nemohou. Věřící člověk v rámci současné reflexe víry však z biblických textů dostane informaci o smyslu bytí člověka ve světě a v přírodě a upozornění i varování, k jaké budoucnosti směřují jeho kroky. (srv. např. VÁCHA, Marek Orko. *Věda, víra, Darwinova teorie a stvoření podle knihy Genesis*. Brno: Cesta 2014).

b) V čem už teologie vědu úplně respektovat nemůže, aniž by popřela svojí úlohu ve světě?

Boží slovo promítnuté do starozákonních a novozákonních textů, stejně jako následná křesťanská tradice se až do současnosti potkává s novými vědeckými poznatky a jejich aplikacemi z ob-

lasti přírodních i sociálních věd, při nichž se setkáváme s přeznačeným pohledem na člověka.

Jde o vyjádření podoby a smyslu bytí člověka ve světě. Napomoci nám mohou určitá morální pravidla, zachycená v Noemově smlouvě (Gn 9) (tradici později rozšířená noachitská/noachická pravidla). Byť jsou tato pravidla vyřčena z židovsko-křesťanského prostředí, oslovují každého člověka, který vnímá zodpovědně svou úlohu a poslání vůči svému bližnímu i okolnímu světu. Stěžejním z pravidel života je zákaz prolévání krve. Proti němu stojí případy „bezdůvodné“ interrupce i aktivní euthanasie, v nichž věřící křesťané mají právo vyslovit své soudy. Židovská i křesťanská etika, vycházející z noachitských pravidel tyto zásahy na člověku promýšlí, a to s ohledem na každý konkrétní případ, vedoucí například k přežití matky na úkor embrya či plodu nebo za jiných závažných okolností. Všem radi-

kálním závěrům se opětně předkládá požadavek lásky a zlaté pravidlo v pozitivní či negativní formulaci „**Jak chcete, aby lidé jednali s vámi, tak jedněte vy s nimi.**“ (srv. ČEP L 6,31; srov. Mt 7,12) a „**Co nechceš, aby ti jiní činili, nečini ty jim.**“ (srv. ČEP včetně deuterokanonických knih Tob 4,15).

Mnohem kontroverznějším problémem jsou pak pokusy na zvířatech, byť vedou k rozvoji lékařské vědy a potažmo k budoucí eventuální záchraně lidského života. Nehledě na hubení zvířat ku prospěchu člověka z důvodů, jež ve své podstatě nepřispívají ani k zachování či prodloužení života. Ještě problematičtější se pak jeví genetické modifikace, klonování a pokusné spojování lidské a zvířecí DNA. To jsou naopak ohromující výdobytky vědy, ke kterým má věřící (křesťan) plné právo vyjádřit své stanovisko a ze své pozice křesťana ve světě vynést morální soud k aplikacím těchto vědeckých poznatků. (srv. Vymětalová Hrabáková, Eva; Noachitské příkazy v mi-

nulosti i dnes optikou křesťanské etiky. In: *Bible a etika v kontextu doby a myšlení*. Pontes Pragenses. Praha: L. Marek 2014, s. 39-50)

Křesťan nahlíží vědu jako obrovský dar možností a rozvoje poznání, který však není dutou nádobou, kterou plníme my sami, ale od počátku je prostoupený Duchem Kristovým (svatým). V takové optice může být křesťan vědcem v jakékoli oblasti vědecké činnosti a vědec věřícím křesťanem.

Toto tvrzení může rezonovat s Pojmovým učením CČSH, které uvádí tezi „**naplnit současné snažení mravní a poznání vědecké Duchem Kristovým**“ a je na každém z nás bratří a sester, jak ji v naší společnosti v rámci svých možností uvede do života!

Eva Vymětalová Hrabáková

Fotografie: Milan Pavýza

Fotografie M. Pavýzy s názvem Bůh tvoří byla rovněž použita na titulní stranu čísla.

Zvláštní pán

Jak už čtenář asi tuší, zvláštní pán na obrázku vpravo s hebrejskými písmeny na čele, patří mezi postavy židovské mytologie. Je dílem uměleckého sochaře Davida Čermáka a stojí na dvorku turnovské synagogy. Jakoby si kladl otázku, proč byl vůbec stvořen, a nevěděl, co si počít sám se sebou. Jak by také ne, když se jmenuje Golem. I když jsme z filmu Císařův pekař a Pekařův císař zvyklí na jiné ztvárnění, přeci jen má turnovský golem se svým filmovým bratrem a řadou vzdálených příbuzných dost věcí podobných. Na jeho čele je napsáno slovo „emet“ neboli „pravda“. Pro znehybnění golema stačilo smazat první písmeno z tohoto slova, čímž vzniklo slovo „met“. Jeho význam je „mrtvý“. Takto byl dle legendy umrtven chelmský golem, kterého vyrobil rabín Elijahu Ba'al Šem. Golem velikosti malé sošky svého pána přerostl, a rabi tak nebyl schopen dosáhnout mu na čelo a golema znehybnit. Poručil tedy golemovi, aby mu zavázal botu. Obr se ochotně sklonil a rabi smazal první písmeno. Tělo golema padlo mrtvé k zemi, rozpadlo se a svou vahou rozdrtilo i rabína. A protože se všichni golemové chovají podobně, stejné neštěstí se prý stalo i jednomu studentovi na půdě pražské Staronové synagogy. Otázku, zda může být golemem jen socha z pověsti, nadaná mnoho silou, ale málo už duchem, spolu s chytrým ale nemoudrým rabim, nebo i materiálně bohatá a technologicky vyspělá civilizace bez etické zodpovědnosti a duchovní vyspělosti, se mj. snaží klást toto číslo Českého zápasu.

VD



MŮŽETE SI PŘEČÍST

Rádi bychom v tomto čísle upozornili na publikaci Sylvy Daničkové, která vyšla již v roce 2011 v nakladatelství Academia. Kniha *Skrytá poselství vědy* obsahuje rozhovory s 40 vědci, které vznikaly v redakci Akademického bulletinu, měsíčníku Akademie věd ČR. Jejich východiska i metodologie čtenářům z řad odborné i laické veřejnosti stále přinášejí vítané obohacení pohledu na teologické otázky a také radost ze sdíleného poznávání.

Prof. RNDr. Jiří Bičák, DrSc. – teoretický fyzik

• *Kam může podle vás dále vést rozvoj technologií souběžný s pokrokem poznání v přírodních vědách v posledních desetiletích?*

Richard Feynman, který sehrál zcela mimořádnou roli v teoretické fyzice 20. století, ale také pracoval na výrobě

o tom, jaké podivuhodnosti způsobilo dodání počítačů a možnosti internetu do některých indických slumů); mohou vést k udržování a snad i citlivému rozšiřování svobodné společnosti; jistě povedou ke zvětšování průměrné délky lidského života. Bude stát život za to? Přežije vůbec život?

Z technologií 21. století může vzejít řada



tina Reese. Víím o jeho humanizmu i mimořádné odpovědnosti. Před dvěma měsíci mi v Cambridgi Martin věnoval právě vyšlý český překlad své knížky *Naše poslední hodina – přežije lidstvo svůj úspěch?* Uvádí v ní řadu rizik, která doprovázejí jinak nesporně velmi prospěšný výzkum v biotechnologiích, nanotechnologiích, v informatice.

Nepovede například internet k tomu, že se lidé z vlastní vůle budou pohybovat pouze v uzavřených, názorově nebezpečně omezených kyberspolčenstvích?

Starost Martina Reese je také vyvolána vzácností života, který si uvědomuje svou vlastní existenci. Život stojí za to za každou cenu ho zachovat. Zdá se mi, že však existuje i reálnější riziko, ne tak hrozné, ale také depresivní, že totiž rozvoj věd a tech-

nologií sice významně život člověka prodlouží, ale ze života většiny se vytratí jakýkoli hlubší smysl. Nehrozí už v některých dnešních tak zvaných vyspělých společnostech, že hodnoty bude vytvářet a tvůrčí práci se věnovat asi 5 % populace, zatímco zbylých 95 % bude žít v duchu osvědčených televizních seriálů, jen o víkendů občas vyrazí na výlet do supermarketu?

Samozřejmě, že tomu tak nebude! ...

(Einsteinův rok aneb

O architektuře moderní fyziky, S. Daničková a F. Houdek, 2005)

Skrytá poselství vědy

atomové bomby v Los Alamos, se při návštěvě buddhistického chrámu v Honolulu dozvěděl od mnicha moudrost, na kterou, říká, nikdy nezapomněl: „Každý člověk dostal klíč k nebeské bráně; stejný klíč otvírá i brány pekla.“

Když Čapek v hovorech s TGM naznačuje možnost zneužití vědy, Masaryk okamžitě vyzdvihuje význam jakéhokoli poznání, které je pravdivé. „Pravda není v rozporu s mravností, věda nedělá válku, tu dělá lidská nedokonalost!“

Lasery lze využívat při válčení, při operacích oční sítnice, při prozkoumávání okamžitých fluktuací atmosféry nad gigantickými teleskopy, velkolepými příklady současné technologie, aby mohly být na tyto fluktuace provedeny náležitě korekce. Díky laserům v přehrávačích kompaktních disků si může každý z nás tříbit mysl a city kvalitním poslechem kvalitní hudby anebo je otupovat kvalitním poslechem nekvalitní hudby.

Pokroky přírodních věd a techniky spojené s rozumnými morálními postoji mohou překonávat nerovnováhy v rozdělení bohatství (slyšel jsem například



rizik, které jsme si v minulém století nedokázali představit. Smrtící viry vyrobené pro vojenské účely by mohly vyhladit národy. Ničivé technologie se mohou snadno dostat do rukou fanatiků nebo zhrzených teroristů. Globální katastrofa může vzniknout i jen omylem jedince.

Shodou šťastných okolností znám dobře již více než 30 let dnes světově proslulého astrofyzika a kosmologa Sira Mar-

Sylva Daničková vystudovala historii na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Ve světě vědy působí od roku 1991, kdy začala pracovat jako redaktorka Akademického bulletinu. Za dlouholetou práci obdržela v roce 2009 čestnou medaili Vojtěcha Náprstka za zásluhy o popularizaci vědy.

Co rádi čtete?

Tentokrát děkujeme za tip na knížku Martinu Jindrovi. Pokud máte rádi zvířata, určitě si přečtete knihu MUDr. Ctibora Bezděka „Děti a jejich milí přátelé“. V jednotlivých příbězích objevíte, že zvířata, podobně jako my, vnímají svět kolem sebe, dove-dou cítit smutek, bolest i strach, ale projevují také svou radost, pečují o svá mláďata, těší se na své blízké.

Dr. Ctibor Bezděk (1872-1956) byl významným prvorepublikovým pacifistou, představitелеm abstinčního a antitabákového hnutí a byl také vegetariánem. Je zakladatelem léčebné metody etikoterapie, která vychází z dvojí podstaty lidské bytosti,

duchovní a hmotné. Příčinu nemoci hledal a nacházel v porušení mravních principů. Ve 30. letech minulého století předsedal Československému vegetariánskému klubu a Československé abstinenční společnosti. Byl jedním ze signatářů Provolání 109 českých intelektuálů proti zbrojení. Smysl života hledal a našel v pomoci lidem nemocným, trpícím, hledajícím.

Knížku „Děti a jejich milí přátelé“ ilustrovala Kateřina Machytková. JK



Bílé přání

*Snižku, kde jsi – kam chodíváš?
Proč se před námi tak skrýváš?
Už je dávno po Vánocích,
čekáme tě dnem i nocí.*

*Snižku, padej z oblaků,
bílý pláští závraků,
udělej radost nám dětem,
rozprostři se celým světem.*

Jitka Vestfálová (Landová)

CESTA

Věda, víra, etika

Člověk jako myslící tvor je od počátku puzen k tomu stále něco nového objevovat, vylepšovat a usnadňovat si život dokonalejšími nástroji, zařízeními, vybavením. Pořád se snaží přijít všemu na kloub, zjistit, jak co funguje a jak by se to dalo využít. Je to dobře, bez tohoto úsilí by nebylo pokroku. Má to však i svou druhou stránku.

V minulosti se věda a víra, přesněji řečeno církve, často dostávaly do rozporu, když bádatelé objevili něco, co neodpovídalo tradiční nauce církve. Jedním z nejnámějších příkladů jsou objevy v oblasti astronomie, dokazující, že Země je kulatá, není středem vesmíru a Slunce se neotáčí kolem ní, nýbrž je tomu naopak. Například Giordano Bruno byl kvůli tomu dokonce v roce 1600 upálen jako kacíř, o něco později se do sporu s církví dostal Galileo Galilei (1564 – 1642) a mnozí další. Nebo třeba Darwinova evoluční teorie – jak ta se slučuje s naukou o stvoření světa za sedm, respektive šest dní?

Dnes už nštěstí vědcům upálení na hranici nehrozí. Je tu však jiný problém. Ne každý vynález slouží k dobrému. Často i to, co bylo objeveno s nejlepšími úmysly, bylo později jinými lidmi zneužito třeba na výrobu



Nakreslila: Lucie Krajčířková

ničivých zbraní (kupříkladu Nobelův vynález dynamitu nebo Einsteinovy objevy v oblasti jaderné energie). Vědecké poznání se stále zrychluje, a proto si pořád častěji nejen věda, ale celá společnost klade otázku, kam až to smí zajít. Má člověk právo rozvíjet například klonování, může začít vyrábět, umělé lidi? Velmi výstižně na tyto výzvy reagovala Církev československá husitská hned ve svých počátcích, když hned do úvodu své ústavy zakotvila větu: „Církev československou husitskou tvoří křesťané, kteří usilují naplnit současné snažení mravní a poznání vědecké Duchem Kristovým...“ Jde tedy o to klást si neustále otázku: Co k tomu říká Bůh? Odpovídá to, co děláme, jeho vůlí, jeho Duchu? JK

Modlitba

Pane Bože, děkujeme ti za to, že jsi nám daroval rozum, který nám umožňuje stále něco nového objevovat. Prosíme tě, ved nás tak, abychom tento rozum používali především k objevování tvé vůle. Amen.

Základy u Bibli

2. část – Základní narození

V životě člověka má všechno svůj čas. Platí to i o zakládání rodiny.

Každý lékař vám potvrdí, že pro ženu není dobré mít děti příliš brzy, ale ani moc pozdě – když žena otěhotní po čtyřicátém roce svého věku, je její těhotenství již tzv. rizikové. Takové případy se ovšem v poslední době dějí z různých důvodů poměrně často a pokročilá lékařská věda si

s nimi většinou umí dobře poradit.

Je ale možné mít dítě, když máte

je devadesát

a otcí skoro sto

let? Na to vám

každý jistě

řekne, že je to

nesmysl. Ani

se moc nedí-

víme, že se

Abrahamova

manželka Sára

nevěřičně smála, když

slyšela, že jejich bezdětné

manželství bude požehnáno

synem. A přece se to stalo. Byl to Boží

plán. A co víc, nejen že Bůh slíbil Abra-

hamovi syna, dokonce mu řekl, že jeho

potomků bude víc než hvězd na nebi.

I to se splnilo. Z Izáka postupně vzešel

cely izraelský lid. Příběh najdeme v První

knize Mojžíšově.

Narození Izáka však není v Bibli ojed-
iněným zážrakem tohoto typu. Podobně
kněz Zachariáš a jeho žena Alžběta již
byli pokročilého věku, když se Zachar-

išašovi ukázal anděl a zvěstoval mu, že je-
jich dosud bezdětné manželství bude

požehnáno synem. Protože tomu

Zachariáš nechtěl uvěřit, musel být až do

narození syna němý. Tím synem nebyl

nikdo jiný než Jan Křtitel. Tento zážrak je

poppsán v první kapitole Lukášova evan-
gelia.

A do třetice to nejlepší – samozřejmě

mám na mysli zážračné

narození Ježíšovo, ke

kterému došlo přesto,

že Marie, jeho

matka, ještě

nežila s mužem.

Slušší se pozna-

menat, že na

rozdíl od Sáry

a Zachariáše

přijala Marie

andělovu zprávu

pokorně a bez

pochybností.

Proč to všechno? Proč

ty zvláštní a neobvyklé

okolnosti narození těchto

výjimečných biblických postav? Bůh

nám tím ukazuje, že pro něj není nic

nemožné, že i přes naši nedůvěru, někdy

třeba i nevěřičný smích, on dokáže

i zdánlivě nemožné. Chce tím posílit naši

víru a také vědomí, že je to on,

Hospodin, na koho se máme především

spoléhat, nikoliv na sebe, protože ve

srovnání s ním a bez jeho pomoci

nezmůžeme nic.



Soutěž o tři knihy

Vášim úkolem je tentokrát správně spojit jméno vynálezce a objevu, o který se za-
sloužil (i když někdy to bylo více lidí). Pokud se vám to podaří správně, získáte
pořadí písmenek do tajenky. Tu nám pošlete do redakce nebo mailem

na jana.krajcirkova@csh.cz nejpozději do poloviny března. V dubnové Cestě se
dozvíte jména tří výherců knihy. Nezapomenteťe připsat svou adresu, ať víme, kam
vám máme případnou výhru poslat!

- | | | |
|----------------------------|-----------------|-----|
| 1. Johann Gutenberg | Lodní šroub | (Z) |
| 2. Thomas Edison | Žárovka | (Y) |
| 3. James Watt | Rádio | (E) |
| 4. Alexandr Fleming | Parní stroj | (N) |
| 5. Alexandr Graham Bell | Knihstisk | (V) |
| 6. Nicola Tesla | Kontaktní čočky | (Y) |
| 7. Ludvík František Ressel | Telefon | (L) |
| 8. Otto Wichterle | Penicilin | (Á) |



Blahopřejeme výhercům soutěže z prosincového čísla

(tajenka: Příprava na příchod Páně.):

Matouš a František Jindrovi z Příbrami

Gabriela Bajuszová z Přerova

Kryštof Kubín z Prahy

Král David 4. David a Goliáš II.

Když král Saul pohlédl na mladíka, jenž se chtěl odvážně utkat s obrem Goliášem, namítl: „Vždyť jsi tak mladý. On je zkušný bojovník!“ David mu na to však odpověděl: „Odmalička pasu otcova stáda a občas se musím poprat i se lvem nebo medvědem, když mi chtějí ukrást ovci. Když mi Hospodin pomohl ubránit se lvu a medvědovi, pomůže mi i proti tomu Pelištejci!“ Saul se tedy snažil dát Davidovi alespoň svoji zbraň – pancíř, bronzovou přílbu a meč. David však na něco takového nebyl zvyklý – nedokázal se ve zbroji dobře pohybovat. Proto si vše sundal, vzal si jen svou hůl

a prak a v potoce vybral pět oblázků. Když ho viděl Goliáš, pohrdavě se ptal: „Copak jsem pes, že na mě jdeš s hůlí?“ Byl přesvědčený, že nad Davidem hravě zvítězí. David mu odpověděl: „Ty jdeš proti mně s mečem, kopím a oštěpem, já však jdu proti tobě ve jménu Hospodina, Boha izraelského, který mi tě ještě dnes vydá do rukou!“ Potom vzal jeden kámen, vložil jej do praku a zasáhl Goliáše přímo doprostřed čela. Pelištejec se rázem skácel na zem. David k němu přiskočil, vzal jeho meč a usekl mu hlavu.

Když to viděli ostatní Pelištejci, dali se vyděšeně na útěk. Izraelci je začali pronásledovat a mnoho jich pobili.

Když to viděl Saul, vypytał, kdo to vlastně je, ten mladík, který porazil obra Goliáše? Ani velitel jeho vojska to nevěděl. Zeptal se tedy přímo Davida. Když zjistil, že je to syn Jísajův, který mu dříve hrával na citaru, už mu nedovolil vrátit se zpět k otci.

JK

Kresba Lucie Krajiříšková



Asi nejprestížnějším oceněním,

jakého se může vědci za jeho objev dostat, je Nobelova cena.

Udíljuje se na základě závěti švédského vynálezce dynamitu a podnikatele Alfreda Nobela, který během svého života získal velký majetek.

Z něj zřídil fond a rozhodl, že každoročně má být z tohoto fondu

oceněno několik vybraných osob za technické objevy nebo přínos společnosti. Ceny se udílí v těchto oborech: fyzika, chemie, fyziologie nebo lékařství, literatura a mír.

Ceny se udílí od roku 1901. Od roku 1968 Švédská národní banka udílí také cenu za ekonomii, běžně označovanou za „Nobelovu cenu“, která však není skutečnou cenou A. Nobela podle jeho odkazu.

Slavnostní předání cen se děje vždy 10. prosince, v den výročí Nobelovy smrti. Ceny předává švédský král ve Stockholmu. Nobelova cena za mír je ve stejný den předávána v Oslu. Každý nositel dostane diplom a medaili

s portrétem Alfreda Nobela a nápisem v latině, který znamená „Vynálezy, které zlepšují život, jenž je zkrášlován uměním.“ Je to citát z Vergiliových Aeneidy.

Součástí ceny je ovšem také finanční odměna, vyplácená z úroků Nobelova fondu, jejímž cílem je podle Nobela odkazu

zajištění prostředků pro další bádání oceněného vědce. Výše odměny činí 8 milionů švédských korun, což je asi 23

milionů českých korun. O tom, kdo bude oceněn, rozhodují odborné komise. Pokud v daném roce komise vybere více kandidátů, je možné jednu cenu rozdělit mezi maximálně tři lidi. Cenu nelze udělit posmrtně.

Někteří vědci Nobelovu cenu dostali dokonce dvakrát, například Marie Curie-Sklodovská ji získala v roce 1903 za fyziku a v roce 1911 za chemii.

Českými nositeli Nobelovy ceny jsou Jaroslav Heyrovský za chemii – objevil polarografii (1959), a Jaroslav Seifert za literaturu (1984).

JK



Nobelova cena

Vědecký kongres

Dnes vědecký kongres pokračoval svým druhým dnem a na programu byl hlavní bod, to, proč se tu vlastně sešlo několik stovek největších vědců z celého světa.

Dnes měl Mark Spencer představit svůj průlomový objev – nanoboty. Dokázal najít způsob, jak vyrobit mikroskopicky malé roboty. Jejich využití například v boji proti rakovině by bylo naprosto průlomové. Nanoboty můžete vpravit do těla pacienta a naprogramovat tak, aby čistě, bezbolestně a jednou provždy zničily všechny přesně specifikované rakovinné buňky. Po skončení úkoly by se nanoboti podle předem daného zadání samy zničily a pacient by mohl jít zcela zdráv domů.

Zní to jako sen. Nicméně o tomto přelomovém objevu se hodně diskutuje a má i své kritiky. Mnozí totiž varují před možností jeho zneužití. Ani se nechce domýšlet, kam by to mohlo vést, kdyžby je někdo použil jako zbraň. Do nanobota totiž můžete naprogramovat prakticky cokoliv... Proto nebylo divu, že účast na kongresu byla tak velká. Všichni, včetně stovek novinářů, dychtivě očekávali, co ke svému objevu řekne sám autor. Obrovský sál, kde přednáška měla každou minutu začít, šuměl jako úl plný včel. V určitém okamžiku na podium vstoupil moderátor, aby uvedl hlavního řečníka. Konečně!

„Dámy a pánové, omlouváme se, ale plánované přednášce pana Marka Spencera bude ještě předcházet projev pana... pana...“ Moderátor se zarazil: „Promiňte, představí se vám jistě sám...“ A bledý moderátor, na kterém bylo jasně vidět, že není ve své kůži, rychle odběhl z podla, aby řečníky put uvolnil nečekanému hostu. Očividně se dostrávil někdo velmi vlivný, když si prosadil tak zásadní změnu programu, a jednání s ním zřejmě nebylo příliš příjemné.

Posluchači utrčeli. Někteří byli tou změnou rozladěni, všichni ale byli zvědaví, co se stalo. Vážené dámy, vážení pánové“ ozval se náhle silný hlas, ačkoli nikdo neviděl nikoho přicházet na podium. Nebylo jasné, odkud hlas přichází, vypadalo to, jakoby každému



jednotlivci zněl přímo v hlavě. Co bylo ještě zvláštnější, každý její slyšel ve svém vlastním jazyce – ten samý hlas, bez tlumocení do sluchátek!

„Promiňte mi můj vpád na váš kongres, ale situace dospěla již tak daleko, že jsem byl nucen vás přímo oslovit.“ Hlas byl velice autoritativní, nikoho ani nenapadlo se na něco ptát, cokoliv namítat, všichni jen seděli a tiše poslouchali. „Vaše bádání již dospělo tak daleko, že vás musím důrazně varovat před následky, jaké to může mít. Až dosud jsem nezasahoval. Chtěli jste svobodu, a tak ji máte. I když některá vaše rozhodnutí ve mně již dříve vzbudila hněv nebo lítost, nebránil jsem vám a časem jste většinou sami pochopili, že tudy cesta nevede. Nyní jste však již překročili hranici! Přikazuji vám, musíte to zastavit, jinak zasáhnou já! Vzpomeňte si na Babylonskou věž!“

Po tomto zvolání se hlas vytratil. Všichni seděli několik okamžiků jako omrácení, ale potom se strhl neskrutčný zmatek. Co to bylo? Snad nějaký trik ekologických aktivistů? Nebo tu k nim promluvil samotný Bůh? Lidé křičeli jeden přes druhého, nikdo nikoho ale poádně neposlouchal...

Nakreslila: Lucie Kratočvířková

...Mark Spencer se probudil celý zpoceny. Chvilku zmateně zíral na strop a pomalu si uvědomoval, kde je a že se mu to všechno jenom zdálo. To byl ale divný sen... Kolik je hodin? Pohled na svítící číslice digitálního budíku mu řekl, že pět minut po šesté ráno. Za čtyři hodiny má vystoupit na kongresu. Dlouhé týdny ho mučí pochybností, zda má svůj objev zveřejnit nebo ne. A teď takovýhle sen. Byl to však vůbec sen? Aby jim řekl, co mají dělat. Jakou jasnější odpověď na své pochybnosti by mohl dostat?

Mark ještě chvíli tiše ležel a přemýšlel. Potom pomalu vstal, došel si do koupelny pro sklenici vody, napil se a usedl ke svému počítači. Všechny potřebné údaje k jeho objevu byly v něm. Jediná kopie ležela ve složce na stole. Zatím nikdo jiný neměl kompletní informace. Na tom Mark trval, že je nezveřejní dříve, než se definitivně rozhodne. K tomu mělo dojít právě dnes. Mark pomalu zapnul počítač a začal mazat všechny příslušné soubory. Současně zapnul skartovačku a vkládal do ní jednotlivé listy ze složky.

Přemýšlel, jaká bude reakce na kongresu, až jim oznámí, že se rozhodl svůj objev zničit a nikdy nezveřejnit. Čelit jejích reakcím asi nebude nijak lehké. Škoda, že to Bůh neudělá za něj...

Jana Kratočvířková



První československý prezident o vědě a víře

... „Tož tento konflikt rozumové filozofie a vědy s teologií, ten rozpor a boj kritického rozumu s církevní a náboženskou autoritou je chronický, je dán samou povahou a vývojem lidského myšlení. Věda a filozofie se už u Řeků vyvíjela a dodnes se vyvíjí z počátečního mýtu; lidský duch zraje tím, že se zbavuje mytologie – pravda, to odmytologizování, to vědecké přesnění se dalo a stále se děje povlovně; napřed trocha vědy pronikla do mýtu, časem trocha mýtu utkvávala ve vědě. To se rozumí, lidstvo nemohlo čekat, až mu věda a filozofie podá hotový, úplný, logicky jednotně zbudovaný, vědecky přesný názor na svět a na život; lidé potřebovali výkladu světa a života hned, vem kde vem; a ten původní výklad byl a znova bývá mytický. A rozumí se, když ten konflikt vzplane akutně, nahrazuje se často kritika na té i na oné straně nepřátelskou negací: církev chce potlačit vědu, věda chce vyvracet náboženství. Ale negace není a nemůže být cílem, běží o vývoj pozitivní, o pokrok, o zdokonalení na té i oné straně.

Alle dá se víra zdokonalovat poznáním?

Pozor na slovo: víra! Psychologicky víra je soud a přesvědčení, že ten soud je správný; v tom smyslu je víra podstatnou činností rozumu, a není poznání bez víry. Běží noeticky o to, je-li naše věření vědecké, kritické, nebo zda místo správného pozorování a zdůvodnění věříme v to, co si přejeme; jde o to, věříme-li autoritě – nebo kritickému rozumu. I věda věří, ale zdůvodněně. Pozitivní pokrok: Například řecká filozofie se postavila proti lidové mytologii a náboženskému polyteismu; dopracovávala se z mýtu k počátkům vědy a nábožensky k monoteismu. Proto se ta filozofie hodila židovskému a křesťanskému monoteismu a pomohla ustavit teologii křesťanskou. Řeční filozofové dospěli také k hlásání humanity, všelidství a rovnosti všech lidí; v tom pokračovalo křesťanství se svým hlásáním lásky a lidskosti. To máte takový kus pozitivního vývoje: křesťanská teologie pokračovala v antické filozofii, třebaže ex thesi stála proti ní. A podobně dál: teologie zbudovala svou křesťanskou filozofii, a ta chtěla nechtíc otvírala cestu filozofii moderní, vědecké. A dnešní věda – jsme jen na prahu poznání, ale o hlubší může být naše chápání řádu světa a života s každým novým vědeckým poznatkem! Čím víc rozšiřu-

jeme a prohlubujeme vědeckým poznáním svůj obraz světa a života, tím lépe poznáme nebo můžeme poznat Boha stvořitele a hybatele...

Pořád a pořád se v boji s náboženstvím a teologií zapomíná, že náboženství není jen učením, jen teologií, že je životní praxí, že prostupuje a povznáší celý život věřících. Řekněme: svým kultem a obřadem má církev svou, řekl bych, poetičnost. Vzpomínám si, jak Björnson líčí vliv chrámu na vesnici – jen si to představte ve vší plnosti: jak už ta neobyčejná, architektonicky a symbolicky nabádající budova působí na prostého člověka a zejména na dítě, které zná jen chudou a těsnou seknicí; vesničané se v kostele vidí všichni pohromadě, všichni ustrojeni a umyti, od starosty – kdysi od feudálního pána – až do posledního podruha, a všichni patří do jednoho celku; setkávají se tu mladí lidé... – i to, pane, patří k věci; v kostele lidé slyší hudbu, často hudbu pěknou, a zpívají v jednotě myslí; sochy, obrazy i kadidlo, to všecko na ně působí přímo smyslově;

kult a jednotlivé obřady, to je jako divadlo, je to drama a veliký symbol zároveň, podívaná i pobídka k přemýšlení; kázání je vzorem v rétorice, diskusi a polemice, příkladem, jak rozvíjet téma – co tu je pěkných dojmů, jaká to je hostina pro smysly a pro duši lidí, co to je pro děti! Co to bylo kdysi pro mne! To je to, nestačí církev a teologii negovat teoreticky; náboženství a mravnost se prožívají prakticky; lze dát lidem nauku jinou, ale co jim dát za tu náboženskou nadějnost a plnost? Jen náboženství živé dovede nahradit náboženství a církevnictví neživé a živořící. V tom chybují filozofové i teologové: Teologie není náboženstvím, je jen teorií náboženství; filozofie může nahradit teologii, ale nedovede nahradit náboženství. Ovšem – často i církve kladou větší váhu na svou teologii, na to, co lidé věří, na pravověrnost než na mravní a životní obsah náboženství. Ale není tomu stejně – například i v politických stranách? Slabost lidská: víc dáme na slova než na skutky...

Karel Čapek, Hovory s T. G. Masarykem

ANKETA

Dá se víra zdokonalovat poznáním?

Tuto otázku položil Karel Čapek T. G. Masarykovi ve známé knize Hovorů a my jsme se na totéž zeptali v následující anketě:

Pro hledajícího člověka, který má v dnešní době nepřehledné množství informací, je poznání naprosto zásadní pro víru a možná i pro jistotu. Ovšem nemusí to platit vždycky, že...? ☺

Jan Matouš, Čtyřkoly

Podle mého názoru nejen, že se víra dá zdokonalovat poznáním, poznání je přímo podmínkou jejího prohlubování - jednak poznávání Boha četbou Bible, modlitbami, životem ve společenství církve... Ale i hlubší poznávání okolního světa ve věřícím člověku vzbuzuje stále větší úžas nad dokonalostí Božího stvoření. **Jana Krajčířiková, Praha**

Podľa mňa sa viera zdokonalit' poznáním dá, a to nezávisle od toho, v čo veríme. Či už je to viera v sebe sama, v sily prírody, v Boha alebo v schopnosti druhých. Každý deň sa stretávame s novými ľuďmi, dozvedáme sa o nových objavoch či k nám prichádzajú informácie z ďalekých zemí, ktoré majú iné zvyky, inú vieru v Boha, inú filozofiu života. Je málo pravdepodobné, aby nás tieto skutočnosti neovplyvnili, ak sme im otvorení... Skôr sa tu naskytuje otázka, do akej miery sme ochotní otvoriť sa poznaniu a prehodnotiť svoj postoj a vieru, ktorá je vždy na určitej úrovni. A je na každom z nás, či chceme túto úroveň dostať na ďalší stupeň. **Veronika Savariová, Praha**

Nevím, zda pohan jako já, je mocen odpovědi na takový filozofický problém, ale podle mého laického soudu se v první rovině poznání a víra vylučují, ale přejde-li se myšlenkově na další level, pak se původní, již vstípená víra prý prohlubuje (viz Grygar).

Dagmar Kárníková, Praha

Internet, jeho energetická a ekologická stopa

Provoz internetových sítí se zdánlivě jeví jako maximální energetická úspora, jako cosi, kde je ekologická stopa minimální; vzorný příklad, jak řešit ekologické problémy i v jiných oborech lidského snažení. Nakonec, služby nejpůvodnějších poskytovatelů internetových služeb, Facebooku, Googlu, YouTube, Twitteru a dalších jsou prakticky zdarma, vydržovány jen reklamou, kterou zdatnější klient může lehce či obtížněji odfiltrovat. Ale jejich správní rady přece dobře vědí, co dělají...?

Vydejme se na virtuální procházku po některé internetové síti, řekněme Facebooku. Pan Vocílka je jeho vášnivý ctitel a zároveň se považuje za vynikajícího rodinného fotografa. „Obětí“ je dcerka Anička (už bude brzy chodit!) a kříženec Voříšek. Dáme ty dva subjekty dohromady, zhotovíme haldu fotografií, uložíme do cloudu, tedy jakéhosi éterického oblaku – tam se toho vejde skoro nekonečně a je to zadarmo! Nu, a odtud budeme rozesílat všem známým, kteří to střípí.

Tedy ten obláček. Jak tvrdí média, v obláčcích zpívají jen barokní boubelatí andělkové a mezi nimi se potloukají dva rozverní mládenci, dobromyslný Petronel a rohatý Uriáš. Jejich největší radostí je zpívat sličným švadlenkám v naději, že se jim dostane odměny v opětované přízni. O internetu tady ještě nevědí. Však jsme také nedopatřením vstoupili do světa pohádkové poetické krásy 18. století.

Tak to zkusíme jinak. Slyšeli jsme všichni o digitálních bitech, jednotkách informace. Počítač tedy rozcupuje Vocílkovy fotografie na bity, základní jednotky digitálních dat. Data nejprve procházejí přes domácí router nebo jiný způsob připojení a prostřednictvím místního internetového poskytovatele cestují optickým kabelem nebo vysokofrekvenčně přes satelit do některého z gigantických routerů, který bity obrázků přeměruje do hlavního serverového centra ve Virginii. Proč zrovna tam, když přece většina internetových medií sídlí v Kalifornii, to se dozvíme později. Malé vysvětlení pro naše seniory, kteří chodili do školy ještě v dávných dobách, kdy pokrokové noviny psávaly, že kybernetika je pavěda tmářů. Bit není úhoz pendrekem, ale nejmenší jednotka informace zpracovatelná počítačem. Byte (byt) je 8 bitů. Rychlost internetu (např. během stahování filmů) měříme na Kbps, příp. Mbps. Zde jde vždy o bity, nikoli o byty. Ty se označují vždy kapitálkou B (MB, GB...). Za takové zmatení pojmů vděčíme našim průkopnickým hackerům. Ti byli fenoméni na počítače, ale poněkud slabší v matematice; tedy, jak se kdysi říkalo, v ku-

peckých počtech; pro to obdivovali vysoká čísla. Ve školních škamnách se pak místo vyjmenovaným slovům pod lavicí oddávali četbě v Advanced Computing. Od té doby si počítačové jednotky každý plete. Technologie přenosu je sice složitější, ale pro dobro těch vytrvalců, kteří stále ještě věří, že naše Země je kulatá, podáváme vysvětlení přijatelnější. Jak je známo z historie, již před mnoha léty objevil režisér Gene Roddenberry technologii teleportace, založenou na scramblingu, tedy zakódování atomů a jejich opětne rekonstrukci. Někdy kolem roku 2260 ji použil v zařízení zvaném „Transportér“ vesmírný astronaut kpt. James T. Kirk v korábu USS Enterprise 1701 při vysazování a návratu posádek z příslušné planety, když koráb cestoval prostorami Mléčné dráhy. To je tatáž technologie. Kirk ji užíval pro lidi, internet ale jen pro digitální bity.

Nyní tedy vážněji. Fotografie Aničky s pejskem dolétly do Virginie. Servery se točily, zahřívaly, chladily, vypínaly, zkrá-

tovaly, potřebovaly údržbu, zkrátka energii. A to hodně. V současné době spotřebuje infrastruktura internetu přes 3 % celkové energetické spotřeby celé zeměkoule. Při současném růstu internetu, ke kterému dochází exponenciálně, se odhaduje, že do 15 let bude internet potřebovat kolem 20 – 23 % celkové energetické spotřeby naší Země. Jen do roku 2020 se podle odhadu připojí k internetu kolem 2 miliard nových subskribentů.

Co se dále děje s fotografiemi Aničky a pejska v data centru? Pan Vocílka hořečně rozesílá fotografie všem známým; tak musí být obrázky okamžitě po ruce. Na disku se neustále otáčejí a v tomto stadiu se nazývají ‚horká‘ fotografie. Zároveň se rozmnoží na více kopií, jednak, aby byly k dispozici, zastaví-li se server pro údržbu, poruchu apod., dále aby se předešlo obvyklé nevídané fragmentaci; konečně pak, zákazník může požadovat fotografie v různých formátech. To je vše energeticky náročné. Za nějaký čas dostane pan Vocílka v hospodě par facek, ať už své kunšafy s obrázky neobtěžuje. Lidé se na obrázek dívají zřídka a v data centru se z něj stává ‚teplá‘ fotografie. Přemístí se na disk, který se otáčí jen zřídka. Konečně za nějaký čas se na fotografii zapomene; fotografie se stane ‚chladnou‘. Je uložena na pásce či optickém disku a když ji chce někdo vidět, rameno robota ji vyzvedne a položí na projekční destičku, aby ji bylo možno studovat.

Ted' už se pohybuje v dramatických číslech. Dovolím si vás zahltit ještě dalšími daty z každodenní internetové aktivity. Strávíte-li 1 hodinu streaming-videem na Netflixu, transferovali jste zhruba 1 GB (gigabytů) dat. Jde-li o HD video, asi 3x tolik. Internet spotřebuje mezi 9 – 16 kWh energie pro 1 GB transferovaných dat. Netflix streamuje něco přes miliardu hodin videí měsíčně, může tedy spotřebovat kolem 10 miliard kWh měsíčně, což je téměř energie spotřebovaná 6,5 miliony domácností za měsíc.

Uvedené odhady pocházejí z nezávislých zdrojů a mohou být nepřesné. Aktivity hlavních internetových providerů jsou velmi komplexní a jejich skutečné energetické spotřeby mohou být mnohdy nižší. Žádný z nich ovšem nezveřejňuje skutečná čísla o energetické spotřebě. Taková data všichni pečlivě chrání z konkurenčních důvodů. Data zde uvedená většinou

Citáty slavných vědců

Johannes Kepler (1571-1630)

- matematik a astronom

„Věnovat se astronomii znamená číst Boží myšlenky.“

Karl Ernst von Baer (1792-1876)

- biolog,

zakladatel moderní embryologie
„Dnes k nám hovoří příroda podivuhodnou řečí, symfonií zákonitosti a krásy. Když jsem nedávno pozoroval lidské tělo, cítil jsem se, jako kdybych poslouchal úchvatné kázání. Obnažil jsem si hlavu a zachtělo se mi zazpívat Aleluja - chvalme Boha!“

Charles Darwin (1809-1895)

- biolog, původce vývojové teorie

„Nikdy jsem nepopíral existenci Boha. Jsem přesvědčen, že vývojovou teorii je plně možno sladit s vírou v Boha.“



Louis Pasteur (1822-1895)

- chemik, bakteriolog
a výzkumník infekčních chorob
*„Má studia a výzkumy mě přivedly
k tomu, že mám skoro takovou víru
jako bretaňský sedlák.
Ale jsem si jist, že kdybych ještě
více studoval a zkoumal,
měl bych víru bretaňské selky.“*

Max Planck (1858-1947)

- německý fyzik,
zakladatel kvantové teorie,
nositel Nobelovy ceny
*„Pro náboženství znamená
Bůh základ, východisko.
Zatímco pro vědu vrchol, ukončení
každého světónázorového hloubání.“*

pocházejí z Centra pro energeticky úsporné telekomunikace při univerzitě v Melbourne. Uvedené údaje nezahnují tzv. černý, divoký web (deep, grey web), oblasti dosažitelné pomocí serveru Tor. Velikost a růst této oblasti nikdo nezná.

Bity našich imaginárních fotografií se vrtí kdesi na serverech v dálné Virginii. Proč právě tam? Všichni řádní poskytovatelé internetových služeb se zvučnou reputací přece sídlí v Kalifornii, zde kují své investiční rejdy, zde operují jejich správní rady, zde mezi sebou soutěží, lanaří si personál, navzájem se slučují, pojíždají či bankrotují, aby se druhého dne vynořili pod jiným jménem a znovu vesele podnikali.

To máte tak: Virginie je, tak řečeno, na dostřel od Washingtonu, tedy jakési vládní podhradí. Tam sídlí ministři a diplomaté, generalita i mafie, zpravodajská tisková a televizní média, rezidentury někdejší KGB, nyní FSB, kupčici a penězomělci, zkrátka celá nezbytná vládní kamarila... Zde se kuchtí politika Washingtonu. A internetová média musí být přece také u válu. Energetická potřeba podhradí ve Virginii je hodně nákladná. Pro internetové providery jsou to výdaje pobytů v pětihvězdičkovém hotelu. Zdejší oblastí prochází téměř 70 % celosvětového objemu denního internetového provozu. Přitom energie používaná ve Virginii je tzv. špinavá, tedy hlavně z uhlí, trochu z přírodního plynu, něco z nukleárních zdrojů. Tedy žádná hydroenergetická, sluneční nebo bioenergetická (zapáchá) či dokonce větrná (je hlučná). Však také internetoví magnáti vybudovali a stále konstruují nejen v severní Americe, ale i celosvětově úsporná centra digitálních dat v příhodných stá-

tech, např. Novém Mexiku, Arizoně, Oregonu, Utahu. Centra se zásobují často sluneční energií a hydroenergií, tedy obnovitelnými zdroji. Google jich má 36, z toho kolem 18 v USA a asi 7 v Evropě. Facebook vybudoval celosvětově kolem 10 datových center (s cca 60 000 servery). Přítomnost poblíž Washingtonu je ale reprezentace. Ta holt něco stojí. Někdo ji musí zaplatit. V tomto případě reklama, za cenu toho, že původní noblesní idea existence internetu, tedy nezávislá a svobodná výměna informací, ustoupí do pozadí.

Internet nás tedy exponenciálně přerůstá a expanduje. Dosahuje rozměrů v řádech vesmírného díla fyzického. Odhaduje se, že za cca 5 let bude digitální vesmír obsahovat takové množství digitálních bitů, jaký je počet hvězd v naší mlhovině – nebo snad v deseti podobných? Matematicky vyjádřeno kolem 44 trilionů gigabytů. Kolik to je? Ten, kdo si ještě zachoval selkský rozum, si to raději ani nepředstavuje. Zde ale přichází na mysl srovnání mikrosvěta internetu a makrosvěta vesmírného a jeho konečné jednoty... Úchvatného díla, kde matematická čísla a jejich vztahy jsou nepochopitelné; kde zákony newtonské fyziky se řídí dle odlišných rovnic... Díla, jež Tvůrce stvořil jediným Slovem, či Velkým třeskem...

Před více než 3000 lety starověk netušil o existenci mikrosvěta internetu. Znal však dobře krásu makrosvěta vesmírného a chápal i jeho zvěst člověčenstvu. Král David ji vyzpíval v Ž 33 a 147: *„Nebesa byla učiněna Hospodinovým slovem, dechem jeho úst pak všechen jejich zástup... On určuje počet hvězd, on každou vyvolává jménem...“*

K závěru ještě jeden příběh z oné doby.

Albert Einstein (1879-1955)

y- německý fyzik, tvůrce teorie relativity, nositel Nobelovy ceny
*„Je to ale smutná epocha,
když je snadnější rozbít atom,
než zničit předsudky.“*

„Každý hluboký přírodovědec musí mít určitý náboženský cit, neboť si nemůže představit, že on první myslel na neobyčejné spojitosti, které zjistil v přírodě.

V nepochopitelném vesmíru se projevuje bezmezný, povědomý rozum.

Dost rozšířené mínění, že jsem ateista, se zakládá na velkém omylu. Ten, kdo toto vyčetl z mých teorií, ten z nich nepochopil vůbec nic.“

Na dvoře krále Davida prý pobýval populární kronikář a básník, který se zajímal o hvězdy a svůj úžas nad jejich velikostí a krásou při toulkách krajinou judskou vyprávěl... Pastýřům judským se nějak nezamlouval, tož toho kronikáře, možná prvního astronoma, ztloukli a zavřeli do ovčince. Pak je ale napadlo, že ten podivín může být chráněncem královým. Tak pro jistotu kronikáře pustili a vyhnali své stádece na sever, mimo jurisdikci krále Davida. Kde že se to píše? Není to již příběh, který se dostal do kanonické edice Svitků, tedy našich starozákonních knih Písma. Zachoval jej však pro naše generace vynikající litevsko-americký

Eugene Cernan (1934-2017)

- americký astronaut s českými a slovenskými předky, velitel Apolla 17
*„Jsem nadšen vědeckým pokrokem,
ale vím a pevně věřím, že jednu část člověka nenahradíme nikdy.
Je to právě ten duch, který sídlí v mozku.*

*My sami bychom neuměli vybudovat vesmír, ve kterém bychom mohli žít.
Bůh je opravdu skvělý inženýr.“*

Carl Gustav Jung (1875-1961)

- psycholog
*„Nezáleží na tom, co si svět myslí o náboženských záležitostech.
Ten, kdo je prožívá, má velký poklad, který je pro něho pramenem, smyslem a krásou života, a tím zároveň dává světu i lidstvu nového lesku.*

Kde je potom kritérium, které by dovolilo prohlásit, že taková skutečnost není realitou, ale i iluzí?“

hebraista 1. pol. 20. stol., Louis Ginzberg, ve své epopeji Legendy židovské. Abych byl spravedlivý k potomstvu pastýřů. To se dle příslibu Božího mocně rozrostlo a z mnohých z nich vyrostli vynikající kybernetici i astronomové. Tací, že stát Izrael má nyní teamy počítačových odborníků i astronomů s reputací druhých nejlepších na světě... A to své rodilé potomky. Žádný dovoz z rozvíjejících se zemí... A dovedou ochránit svou maličkou krajinu, ostrůvek míru a pokoje, obklopený světem nenávisti a jeho proponenty, hackery světa virtuálního i raketovými fanatiky ideje vyhlazení, proti jejich útokům. **Slavomír Pícha,**

Kanada

OTÁZKA NA TĚLO

Zasahují genetické manipulace do Božího stvořitelského plánu?

Hana Librová, bioložka a socioložka

O tom nepochybují. Nebo: Jen si představme, že od roku 1970 do roku 2014 ubylo na planetě podle sdělení World Wide Fund for Nature 52 % obratlovců (ne druhů, ale jedinců)! Nefandíme si, když si s odvoláním na Písmo myslíme, že Hospodin má větší zálibení v člověku než ve svém velkolepém díle? Neklepne nás Stvořitel přes prsty? Nebo se to už děje?

Jiří Schneider, člen synodní rady ČCE

Co my vůbec víme o Božím stvořitelském plánu? Na počátku Bible stojí, že člověk má v Boží zahradě hospodařit, nemá přírodu uctívat ani si sám hrát na Boha. Jsem přesvědčen, že řada objevů genetiky je odpovědnou správou stvoření. Ale také se bojím, že člověk podléhá pokušení třídit lidi „jak brambory“ a děsím se, kdyby to dělal s pomocí genetiky.

Aleš Opatrný, katolický kněz a učitel na KTF UK

Solidní odpověď je na traktát, ne-li na monografii. Jestliže něco trvale v přírodě měníme, zásah to je. Ovšem to, že je člověk uschopněn poznávat, vynalézat a měnit, tedy být i genetickým manipulátorem, patří také do Božího plánu – člověk není pouhý „konzument stvoření“. Zásadní otázkou je, zda je zásah dobrý (dovolený) nebo špatný (nedovolený)? Tak vnímám jádro otázky. K jejímu zodpovězení je třeba začít dalším tázáním: Co se mění? Proč se to mění? Dodejme ještě, že jako křesťané budeme vnímat zvláštní postavení člověka v celém stvoření, takže rozlišíme problém genetické manipulace u kukuřice a u člověka. S dodatkem, že toho u člověka i tak měníme velmi mnoho (prenatální operace, transplantace, transfúze, atd.).

Anna Lavická, farářka ČCE

Mám za to, že Bůh si do svého stvořitelského řádu zasahovat asi nedá. Zato lidé si genetickými manipulacemi do života svého i do života přírody zasahují až dost a nejsem si jista, že je jim (nám) to vždy k dobrému.

Jiří Nečas, přírodovědec a ekolog

Člověku byla svěřena ve stvoření aktivní role. Dotváří krajinu, staví často hodně mohutné stavby (např. přehradu) a jeho

činnost se týká i mikroskopické úrovně; pracuje se subatomárními částicemi a pracuje i s geny. Klasické šlechtění rostlin či dobytka je vlastně také genovou manipulací, byť hodně starou. Život bez hospodářských zvířat a kulturních plodin si neumíme představit. Boží stvořitelský plán je otevřen; lidská svobodná vůle v něm má prostor. Jde o to, aby ji člověk užíval mravně a uvážlivě, aby přírodu dobře poznával a vždy přemýšlel o možných důsledcích své činnosti na celé stvoření. Na položenou otázku neodpovím jednoznačně ani ano ani ne, nicméně mě hned napadá otázka analogická: Zasahuje do Božího stvořitelského plánu současné více méně nekontrolované spalování fosilních paliv?

Vladimír Zikmund, synodní kurátor synodní rady Česko-bratrské církve evangelické

Myslím si, že člověk zasahuje Bohu do jeho stvořitelského plánu téměř ihned od svého stvoření. Docela se obávám negativních dopadů na zdraví u genetických úprav všeho, co je určeno ke konzumaci. Ne možná na naše, ale na zdraví dalších generací, které přijdou po nás. Ale třeba se mýlím. Třeba to všechno do jeho plánu zapadá. Třeba je důležitější nasycit rostoucí počet lidí na zemi a my to jiným způsobem nedokážeme.

Lydie Roskocová, někdejší synodní kurátorka ČCE

Osobně se domnívám, že na Boží záměry a jeho dílo lidská ruka nedosáhne. Lidé dostali od Boha nesmírný prostor k poznání – jeho meze nikdo nedokáže určit. Tento prostor také po celou dějinnou dobu bohatě využívají. Plody tohoto poznání okoušíme a těšíme se z nich. Ve všech etapách dějin však lidé dokážou své schopnosti užívat i k plýtvání, ničení a zmaru, a tak obrací dobré dary Boží proti sobě samým. K tomu bychom my jako křesťané měli říci rozhodně ne. Genetický výzkum přináší nové možnosti pomoci tam, kde jiné způsoby selhávají. Jeho možné zneužití je ovšem vážným ohrožením, patrně vážnějším, než si dokážeme představit.

*Daniela Ženatá,
Český Bratr 6/2015,*

Přetištěno s laskavým souhlasem redakce měsíčníku Český Bratr

František Křižík Albertu Einsteinovi

24. prosince 1937 ve 23.00 hodin od-vysílaly všechny domácí stanice Česko-slovenského rozhlasu Pozdrav lidem dobré vůle. Svě mírové poselství pronesl Karel Čapek pro Rabíndranátha Thákura i 90letý František Křižík, který se obrátil na Alberta Einsteina.

„Stál jsem u jeho počátku (pozn. red.: rozhlasu). A pamatuji živě ještě počátky Edisonovy. Opravňuje mě to, abych věřil v další pokrok a šťastnou budoucnost lidstva. Chci vám, velkému vědci a mys-

liteli, dnes říci o mé víře, že věda blíží lidi i národy. Lidstvo pochopí nakonec, že je si povinno vzájemnou úctou a láskou. Jsou to slova mé oprávněné víry v porozumění a mír mezi lidmi dobré vůle.“

A Albert Einstein na Křižíkův pozdrav odpověděl:

„Tento vánoční pozdrav jest vpravdě zaměřen na všechny, jimž v této době zmatku leží na srdci zachování duchov-

ních hodnot. Ti všichni vědí, že Československo hájí za obtížných podmínek ty politické svobody a lidská práva, bez kterých není možné, aby rozkvetl duchovní život. Naděje a srdečné přání všech přátel pravdy, lidskosti a svobody jsou proto určeny Československé republice v srdci Evropy, která za vedení moudrých a prozíravých mužů dovedla a dovede pracovat pro lepší budoucnost Evropy.“

red



Naučí se umělá inteligence za nás rozhodovat?

Tempo technického pokroku se neustále zrychluje, a to víc než kdykoli v minulosti. Mezi konkrétní projevy patří kupříkladu postupná přeměna některých pracovních míst na faktickou obsluhu počítačů (i v netechnických oborech) nebo uplatňování robotů v průmyslové výrobě. Méně známým příkladem je využívání počítačových programů na automatické psaní krátkých článků do novin (dokonce už i česky psaných), třeba o předpovědi počasí nebo výsledcích sportovních utkání. Jinou novinkou je začínající zavádění tzv. internetu věcí, tedy propojování chytrých přístrojů; vzorovým výrobkem pak může být lednička, která si sama po internetu objedná nákup, když je prázdná. Počítače nás dnes předstihnou nejen svou výbornou pamětí, ale dokonce i při některých úlohách rozhodování. Při určování diagnózy u některých vzácných nebo komplikovaných onemocnění už dosáhly složité počítačové programy lepšího výsledku než začínající lékař. Jiná výpočetní technika našla nejlepší strategii pro karetní nebo hazardní hry a porazila v nich špičkové profesionální hráče. Když jsme už svěřili počítačům řadu úloh a opíráme se v nevídané míře o technický pokrok, zvládla by za nás technika rozhodovat také o ještě důležitějších otázkách? Vždyť rozhodování stojí na informacích a software se z nich už umí učit a získávat nové znalosti. Nebyla by úleva, kdyby nás zbavil i rozličného rozhodování? Zlepšilo by to třeba fungování celé společnosti? Internet dnes nabízí záplavu informací z nejrůznějších oborů, tak na něm ovšem často najdeme informace svědčící pro libovolnou hypotézu a zároveň i proti ní. Zdá se tedy, že mnoho informací může být i horší než málo (Kaz 1,18), a proto se dnešní doba označuje jako postfaktická nebo postinformační.

Počítače se pořád ještě učí obtížně a zejména pomalu. V tom se jejich výkony v žádném případě ani nepřibližují tomu, jak se dokážou učit malé děti. Těm stačí si jedinkrát prohlédnout, dejme tomu, fotku žirafy a když příště vidí žirafu úplně jinou - nakreslenou jen tužkou a ještě v jiné velikosti a z jiného úhlu - žirafu poznají. S tak částečnou úrovní znalostí (1K 13,12) to žádný robot nedokáže. A tak spolu s tím, jak

jsou postupně vyvíjeny čím dál složitější programy pro automatické učení, teprve dokážeme v plné síle ocenit, jak je nám učení i chuť k němu dáno jako vzácný Boží dar i důležitý úkol.

Ponechme tedy počítačům rozhodování jen v některých pomocných úlohách, které lze řešit bez výrazného přemýšlení. O lidském mozku víme, že je nejsložitější a nejorganizovanější hmotou ve vesmíru. Superinteligence ovšem nepřekoná ani jeho jedinečné funkce, které umožňují interpretovat informace v hlubším kontextu či uplatnit selský rozum. Navíc máme i přes svou vlastní omezenost světlo do rozhodování (Ž 119,105) v podobě biblických měřítek, abychom věděli, co je dobré a správné.

Jan Kalina



Pořady s náboženskou tematikou ve vysílání Českého rozhlasu

ČRo Dvojka

Jak to vidí...

Zbigniew J. Czendlik/
sestra Angelika

8.30 neděle

Aktuální názory a komentáře nezávislých osobností na dění kolem nás.

ČRo Vltava

Spirituála

8.00 neděle

Prostor pro duchovní úvahy. Pořady Duchovní Evropa a Ke kořenům.

Bohoslužba

9.00 neděle

Přímé přenosy bohoslužeb.

ČRo Plus

Vertikála

8.07 neděle

Magazín aktualit a diskuse s hosty, které spojuje duchovní vnímání světa.

Nedělní hovory

22.05 neděle

Rozhovor s osobností, která má zajímavý osobní i profesní život a názory.

ČRo Radio Wave

Hergot

18.00 neděle

Neortodoxní pohled na duchovní záležitosti v souvislosti s děním světským.

REGIONÁLNÍ STANICE ČRO

Mezi nebem a zemí

9.04 sobota

Magazín o víře a spiritualitě.

Šalom alejchem

19.45 neděle

Magazín o židovském životě u nás i ve světě.

www.rozhlas.cz

Vzpomínka

Dne 14. 2. vzpomeneme 5. výročí úmrtí bratra faráře Vladimíra Valíčka, který působil v náboženských obcích České Budějovice a Husinec. Jeho věrnost a oddanost církvi zůstává v našich srdcích.

*Vzpomíná
rodina a rada starších.*

si Vás dovoluji pozvat k setkání
při příležitosti letošního 168. výročí narození

TOMÁŠE GARRIGUA MASARYKA,

kteřé se koná pod záštitou prvního místopředsedy
Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky Jana Hamáčka

v rámci projektu „Naše a evropská společnost“

v budově Poslanecké sněmovny
Parlamentu České republiky v Praze 1,
v hlavním jednacím sále ve Sněmovní 4

v pondělí
5. března 2018
od 16 hodin.

V programu:

Pozdravy, projevy

ThDr. Tomáš Butta, Th.D., patriarcha CČSH
Jan Hamáček, první místopředseda Poslanecké sněmovny PČR

Přednášky

Doc. ThDr. David Tonzar, Th.D., Dr. h. c., pražský biskup CČSH
„Československo a Církev československá /husitská/“
- PhDr. Luboš Velek, Ph.D., ředitel Masarykova ústavu a archivu AV ČR
„T. G. M. mezi seriózním výzkumem, popularizací a mediálním kýčem.
Aktuální stav výzkumu a jeho další perspektivy“

Vystoupení Smíšeného sboru Jizerka Semily, sbormistryně Nadia Ladkany

Diskuze

Potvrďte, prosíme, svoji účast do 26. února 2018 na adresu Kulturní rada CČSH, ThDr. Jiří Vaniček, Wuchterlova 5, 160 00 Praha 6
nebo na elektronickou adresu: prihlasky@ccsh.cz kontaktní telefon: 220 398 108